

Július Stankoviansky

* 30. marec 1908 Liptovský Svätý Mikuláš

+ 15. január 2000 Liptovský Mikuláš

Významný predstaviteľ turistiky, kultúry, telovýchovy a Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši. Bol jedným z posledných Liptákov, ktorý od roku 1937 aktívne pôsobil ako organizátor kultúrno spoločenského života v rodnom meste. Počas vyše 70 ročnej dobrovoľnej funkcionárskej činnosti prešiel mnohými funkciami. Bol predsedom odboru turistiky v TJ Jasná Liptovský Mikuláš. Viac ako 30 rokov stál na čele bývalého Okresného výboru zväzu turistiky v Liptovskom Mikuláši. Viedol Krajský zväz turistiky v Žiline, ktorý spravoval všetky turistické odbory v Žilinskom kraji, bol členom predsedníctva Slovenského zväzu turistiky v Bratislave a členom pléna Čs. zväzu turistiky v Prahe.

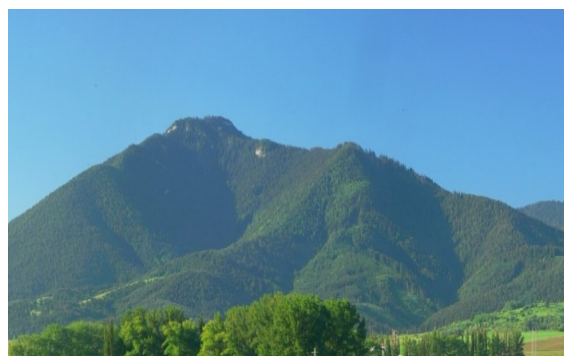
„Bolo to dobré rozhodnutie, keď v období stagnácie Slovenskej turistiky v Žilinskom kraji ju dali do rúk Julka Stankovianskeho z Liptovského Mikuláša. Práve toto obdobie zapísalo jeho meno do dejín našej turistiky“. (Jožo Nižňanský, Krásy Slovenska 5/68)

Jeho životné cesty, viedli cez mnohé križovatky, niesli so sebou aj rôzne peripetie, ktoré dokázal húževnato prekonávať. Bol študentom Hodžovho štátneho reálneho gymnázia, no po otcovej smrti nastúpil do učenia v kníhkupectve Františka Klimeša, ktorý bol v rokoch 1928 až 1938 starostom Liptovského Svätého Mikuláša. Tam získal lásku ku knihám a svoj rozlet do života. Začínal ako učeň, kníhkupecký pomocník, aby sa neskôr v roku 1937 stal vedúcim kníhkupectva v terajšej predajni Transcius, kde pracoval až do marca 1951. Potom až do dôchodku v roku 1968 bol vedúcim Slovenskej knihy. V jeho kráľovstve kníh trávili dlhé hodiny svoj voľný čas študenti miestneho Gymnázia M. M. Hodžu, aj neskorší básnici (Andrej Plávka, Milan Rúfus a ďalší), spisovatelia, lekári, maliari, ktorým pomáhal predávať ich prvé plátna. Od mladosti intenzívne pracoval vo výbore Evanjelického nedeľného spolku ako knihovník, ktorého predsedom v tom čase bol biskup Jur Janoška. Tu hrával divadlá, spieval v spevokole, organizoval besedy. Ako mladý človek, túžiaci po prehĺbení duchovného rozmeru, po širšom kultúrnom vzdelaní stal sa členom Matice Slovenskej. Bibliografické údaje dokumentujú, že od roku 1944 pracoval v nej ako činovník a člen výboru Miestneho odboru. Svoje ideály deklaroval aj v zložitej spoločenskej dobe 1968 - 1971, vyzdvihoval demokratické, humánne a morálne hodnoty života.

Július Stankoviansky bol učenlivým žiakom zakladateľa Krás Slovenska a nestora slovenskej turistiky Miloša Janoška. Spolu neskôr organizovali podujatia a výstupy v Liptove, najmä na Šíp, Poludnicu, ale tiež aj vo Vysokých Tatrách. Len na vrchole Kriváňa bol osemdesiattri krát.

Šíp

Poludnica

Pod jeho vedením sa začala v polovici päťdesiatych rokov písať nová kapitola turistiky v Žilinskom, neskôr v Stredoslovenskom kraji. V tom čase sa v Korytnici stretli turistickí funkcionári zo Žiliny, Martina, Ružomberka a z Liptovského Mikuláša, ktorých úlohou bolo spracovať všetky turistické trasy Žilinského kraja. Tak uzrel svetlo sveta prvý novodobý turistický sprievodca po tomto kraji s presnými zemepisnými a časovými údajmi. Kolektívy Jána Bojmíra a profesora Zdenka Hochmutha obnovili turistické značky a postupne k nim pridávali nové. Bola otvorená stanová základňa v Oraviciach a potom v Račkovej doline.

Priaznivá odozva bola na usporiadaný zraz turistov na Donovaloch a krásne stretnutie na I. celoštátnom zraze v roku 1955 v Karloviciach na Morave. Prostredím a neopakovateľnou atmosférou bol II. celoštátny zraz turistov s medzinárodnou účasťou na Podbanskom v roku 1956. Tu sa Július Stankoviansky podieľal na organizácii ako zástupca vedúceho organizačného štábu. Zároveň aj otváral III. slovenský zraz turistov, ktorý sa konal v rámci

tohto istého podujatia (II. celoštátny a I. medzinárodný) kedy vystúpil na vrchol Kriváňa päťkrát.

V roku 1965 na Táľoch otváral za prítomnosti Alexandra Dubčeka Celoštátny zraz turistov. Výrazne sa podieľal aj na organizácii turistických štafiet SNP. Ako predseda Okresného výboru zväzu turistiky bol pri zrode a organizovaní známeho Lyžiarsko - turistického pochodu „Po stopách I. čs. armádneho zboru“, ktoré sa potom každoročne

konalo koncom januára zo Štrbského plesa do Žiarskej doliny.

Matica Slovenská, mesto Liptovský Mikuláš, evanjelická cirkev, telovýchovné inštitúcie v Prahe a Bratislave si vysoko vážili po celý jeho plodný život obetavú, nezištnú prácu

v kultúrnej, turistickej, cirkevnej a matičnej činnosti. **Výrazom bola skutočnosť, že za jeho celoživotnú vernosť Matici, prácu s knihou, prácu pre rozvoj slovenskej kultúry obdržal z príležitosti 90. narodenín vysoké ocenenie Pamätnú medailu Štefana Moyzesa. Za svoju záslužnú prácu v prospech telovýchovy a najmä turistiky obdržal v roku 1975 najvyššie telovýchovné vyznamenanie medailu Dr. Tyrša. Okrem toho aj medailu Za výstavbu mesta Liptovský Mikuláš a rozvoj slovenskej kultúry.**

Za tým všetkým bola hlboká láska ku knihám, horám, k rodnému Liptovu, Slovensku, národu a k človeku. To je niť šľachetného, múdreho, sčítaného človeka, ktorá sa zreteľne vinula celým jeho vzácnym životným účinkovaním. Hoci sa počas svojho života nikdy dlhodobejšie z Liptovského Mikuláša nevzdialil, jeho pôsobenie ďaleko presiahlo hranice tohto mesta. Július Stankoviansky zanechal dielo, ktoré citeľne obohatilo celkový rozvoj našej spoločnosti. Zomrel v rodnom Liptovskom Mikuláši vo veku nedožitých 92 rokov.

Spracovala: Mgr. Kvetoslava Staroňová

Zdroj:

Laco Paška - Liptov „Rozlúčka s Liptákom Júliusom Stankovianskym

Vladimír Stankoviansky - „Spomienka na Júliusa Stankovianskeho“

Vladimír Bárta a kolektív - Liptovský Mikuláš - ako sme tu žili.

Jožo Nižňanský: Jubilant Julko Stankoviansky, Kráasy Slovenska č. 5 z roku 1968 s.197